

Геннадій Васильчук: “За мобільними, багатомовними, сучасними викладачами – наукове майбутнє нашого вишу”

У Запорізькому національному університеті великого значення надають науковому складнику його діяльності. Крім того, колектив нашого вишу своєчасно реагує на важливі зміни в суспільстві та виклики сьогодення. Тому обставини, які сприяли зміні становища науки в освітньому процесі, такі, як імплементація Закону України “Про вищу освіту”, інтеграція до європейського освітнього простору, не стали несподіванкою для нас. Швидше, вони сприяли модернізації наукової діяльності вчених, виходу їх на новий, ще вищий рівень. Саме про це, а також про перспективи подальшого розвитку ЗНУ йшлося під час розмови з проректором з наукової роботи, професором Геннадієм Васильчуком.

- Геннадію Миколайовичу, останнім часом при визначенні пріоритетів подальшої діяльності ЗНУ все більшого значення надають не лише його високоякісній освітній діяльності, але й науковому складнику розвитку. Така позиція керівництва вишу пов'язана з особливостями сучасного стану вітчизняної наукової та освітньої галузі чи з перспективами їхнього подальшого розвитку?

- На мою думку, місія, яка стоїть перед кожним сучасним університетом, визначається важливою тріадою “наука-освіта-виховання”. Якщо викинути з його діяльності хоча б один із цих складників, то власне існування вишу втрачає сенс. Саме тому без науки, особливо без її прикладного нюансу, неможливе існування сучасного вищого навчального закладу, адже саме наукова діяльність відрізняє виш від закладів середньої ланки освіти.

Тим більше, це актуально в сучасних умовах, коли автономність вишів стає все ширшою, тож, відповідно, зменшується їхнє фінансування з державного бюджету, а в багатьох із них відбуваються важливі структурні перетворення. Саме приділення більшої уваги науковій діяльності допоможе університетам вирішити ці завдання. Практичний складник науки не лише сприятиме додатковим фінансовим надходженням задля подальшого розвитку вишу, але й допоможе освітянам розширювати зв'язки з представниками провідних вітчизняних та іноземних наукових установ. Лише ті вищі навчальні заклади, які опиняться на вістрі наукового пошуку, у майбутньому стануть лідерами освітньої галузі. На сьогодні втілення в життя відповідних проєктів зможе виконати роль локомотива для

подальшого розвитку вітчизняної освітньої галузі.

- ЗНУ – це класичний університет державної форми власності, який здатен забезпечити якісну освіту за багатьма напрямками. А як щодо наукової діяльності? Які факультети, на Вашу думку, є найбільш перспективними з цієї точки зору?

- На сьогодні серед пріоритетних завдань ЗНУ – залучати найкращі інтелектуальні сили для реалізації ідей із комерційним потенціалом. Це дозволить не лише заробляти потрібні для його подальшого розвитку кошти, сприяти розбудові його іміджу, але й матиме неабиякий виховний потенціал. Адже саме завдяки цьому студенти зможуть наочно переко-

натися в потрібності вищої освіти, в тому, що набуті під час навчання в університеті знання можна застосувати для побудови вдалої кар'єри.

Запорізький національний університет – це класичний гуманітарний університет. Ми пишаємося досягненнями наших вчених. Добре відомі далеко поза межами запорізького регіону наукові школи, якими керують професори **Тетяна Коломоєць** (юридичний факультет), **Алла Череп** (економічний факультет), **Петро Білоусенко** (філологічний факультет), **Галина Локарева** (факультет соціальної педагогіки та психології) та інші. Колектив університету з глибокою повагою ставиться до їхніх багатопланових наукових розвідок, які сприяють розвитку позитивного іміджу нашого університету як освітнього та наукового регіонального центру. Думаю, про цих учених можна сказати, що вони – справжні лідери у вдалому поєднанні наукового, освітнього й виховного процесу.

Однак на сьогодні саме точні та природничі напрямки наукової діяльності, які досліджують на математичному, фізичному, біологічному факультетах, можуть слугувати інвестиціями в майбутнє та стати джерелами надходження потрібних університету коштів. Для прикладу можна навести плідне співробітництво з конструкторським бюро “Південне”, яке триває вже кілька років на базі лабораторії паралельних обчислювань математичного факультету (керівник – професор **Віктор Гришак**). Саме завдяки цьому спів-

робітництву наші вчені перебувають в авангарді аеробудівничої галузі. Вони заслужено вважаються одними з кращих фахівців в Україні у цьому питанні.

Науково-виробничий центр “Метал-спецпроект” науково-дослідної частини ЗНУ (керівник – завідувач кафедри прикладної фізики, професор **Валерій Міщенко**) на сьогодні виконує госпдоговірну тему, пов'язану з новітніми дослідженнями в галузі виробництва металів для публічного акціонерного товариства “Мотор Січ”. Ця робота має принести нашому вишу 450 тис грн прибутку. Для регіонального навчально-науково-виробничого центру “Екологія” вже традиційною стала участь у міжнародних проєктах, залучення наших фахівців до світового академічного простору. Очікуємо від учених біологічного факультету більш активної участі в програмі “Горизонт-2020”. Останнім часом починають з'являтися госпдоговірні теми і в науковій діяльності вчених економічного факультету. Переконали, що незабаром до цієї тенденції приєднаються й представники інших факультетів. Звісно, нам є до чого прагнути в цьому напрямку. Однак вагомим досягненням є й те, що прикладна наука перестає бути чимось абстрактним, тим, чим займаються деінде представники інших вишів, а стає важливим складником повсякденного життя ЗНУ.

- На Вашу думку, яке із завдань, пов'язане з реформуванням вітчизняної наукової галузі, представники нашого університету мають вирішити в першу чергу?

- Найголовніше завдання, яке ставить сьогодення перед нашим вишем, – за рік-два переорієнтуватися в розумінні того, за який кошт має фінансуватися наука. Ми маємо чітко усвідомити, що й надалі надходження з державного бюджету будуть зменшуватися. Тому необхідно найближчим часом знайти заміники джерел фінансування. Тож все більшого значення набувають госпдоговірні теми, де чітко прописані терміни виконання досліджень, їхні учасники, орієнтовні результати та вказані суми оплати за роботу вчених.

Не менш важлива для подальшого розвитку ЗНУ є участь наших представників у різноманітних грантових програмах. Ми маємо активно працювати в рамках діяльності різних фондів, міжнародних академічних і грантових пропозицій.

Початок. Продовження на стор. 2

Шановні освітяни Запорізького національного університету!

Вітаю Вас із Міжнародним днем науки!

Це – свято знаних традицій нашого вишу та сучасних досягнень науковців. Ми пишаємося всіма науковими школами Запорізького національного, адже рівень соціально-економічного розвитку України, її місце на карті світу багато в чому визначаються саме науковим потенціалом держави. Відтак перед ученими постають складні й непересічні завдання.

День науки є святом людей інтелектуальної праці. Їхня діяльність – символ духовної свободи та розвитку особистості. Нині, коли у всіх галузях життєдіяльності людини і суспільства все більше утверджуються загальноєвропейські тенденції розвитку, перехід до науково-інформаційних технологій стає першочерговою вимогою часу. Саме над вирішенням цього завдання успішно працює кваліфікований склад науковців нашого вишу. Переконали, що наші корифеї науки, їхні молоді талановиті послідовники й надалі докладатимуть усіх зусиль для розвитку науково-технічного потенціалу рідного краю, збагачуватимуть скарбницю вітчизняних і світових досягнень.

У Запорізькому національному університеті успішно функціонують 10 навчально-науково-дослідних лабораторій, 4 з яких – у складі регіональних навчально-науково-виробничих центрів “Екологія” та “Метал-спецпроект”.

Розвиток науки, ефективне використання результатів наукової діяльності, впровадження новітніх технологій залишаються основними нашими пріоритетами.

Держава пишається вами, шановні вчені, і робить все, щоб підтримувати зв'язок поколінь і безперервність наукових традицій. У сучасному світі інтелектуальний ресурс виступає головним рушієм розвитку суспільства. Сьогодні Україна має достатній потенціал для прискореного розвитку діяльності за провідними науковими напрямками, серед яких – фундаментальна наука, енергозбереження, раціональне природокористування, профілактика й лікування найпоширеніших захворювань, інформаційні та комунікаційні технології, виготовлення нових речовин і матеріалів. І наше спільне першочергове завдання – створити правові, економічні й організаційні умови для активізації розвитку дослідницької діяльності у вищих навчальних закладах, забезпечити оновлення їхньої матеріально-технічної бази, стимулювати розвиток провідних наукових шкіл і залучати до наукових досліджень молоді талановиті кадри, підвищувати соціальний статус учених. Тільки спираючись на розвинену науку, можна побудувати динамічну конкурентоспроможну економіку, здатну забезпечувати сталий розвиток та соціальну єдність суспільства.

Тож сердечно вітаю зі святом усіх науковців, майбутніх учених – студентів, аспірантів і докторантів! Бажаю нових творчих успіхів! Нехай висоти науки завжди вам підкоряються! Щастя, здоров'я, миру та злагоди вам та вашим рідним і близьким!

З повагою ректор **Микола Фролов**

ВІТАЄМО!

За результатами наукової діяльності у 2015-2016 роках, із нагоди Дня науки, були відзначені вчені Запорізького національного університету:

За перемогу в університетському конкурсі науково-педагогічних працівників “Кращий науковець року-2015” у категорії “професори” нагородили деканів: **Тетяну Коломоєць** (юридичний факультет), **Людмилу Омелянчик** (біологічний факультет) й **Аллу Череп** (економічний факультет). Дипломи II ступеня вручили **Миколі Малікову**

(декану факультету фізичного виховання), **Наталії Шевченко** (завідувачу кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності) та **Надії Шмиголь** (завідувачу кафедри обліку та аудиту).

Дипломи III ступеня отримали **Володимир Волков** (проректор з науково-педагогічної роботи), **Надія Богдановська** (завідувач кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації) і **Тетяна Пахомова** (професор кафедри англійської філології).

У категорії “доценти, старші викладачі” Дипломами I ступеня відзначили **Лідію Горошкову** (доцента кафедри менеджменту організацій та логістики), **Валерію Тищенко** (доцента кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту) і

Сергія Чопорова (доцента кафедри математичного моделювання).

Дипломи II ступеня вручили **Сергію Гребенюку** (завідувачу кафедри математичного аналізу), **Андрію Линенку** (докторанту), **Тетяні Одинець** (доценту кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації) й **Олександрю Черепу** (докторанту).

Дипломами III ступеня нагородили **Наталю Григорову** (доцента кафедри фізіології з курсом цивільного захисту) й **Олега Синеокого** (професора кафедри журналістики).

У категорії “викладачі, асистенти” Дипломами I ступеня відзначили **Оксану Ткачук** (старшого викладача кафедри хімії), **Анну Драч** (викладача

кафедри іноземних мов професійного спрямування) та **Юлію Швець** (викладача кафедри фінансів та кредиту).

Дипломами II ступеня – **Олену Бойку** (асистента кафедри садово-паркового господарства та генетики рослин), **Вікторію Шаповалову** (викладача кафедри економічної кібернетики) й **Катерину Шимкевич** (старшого лаборанта кафедри все-світньої історії та міжнародних відносин).

Дипломи III ступеня отримали: **Юлія Калужна** (випускниця аспірантури), **Віктор Петриченко** (старший викладач кафедри мисливствознавства та іхтіології) та **Руслана Половінкіна** (асистент кафедри історії і теорії держави та права).

Геннадій Васильчук: “За мобільними, багатомовними, сучасними викладачами – наукове майбутнє нашого вишу”

Продовження. Початок на стор. 1
Із цієї точки зору перспективною виглядає майбутня співпраця з міжнародною програмою “Горизонт-2020”.

– Окреслені Вами перспективи розвитку нашого вишу видаються глобальними. Але ж на практиці вони залежать від злагодженої діяльності всіх без винятку представників університетського колективу? Здійснити такі перетворення можливо лише разом?

– Саме так. Кожен співробітник університету має розуміти, що часи старої

системи вищої освіти відходять у небуття. А нові часи передбачають і нові виклики. Сьогодні вимагає ініціативних, змотивованих науковців. Оцінка будь-якого викладача університету буквально через рік-два залежатиме не лише від його вміння читати лекції, викладати новий матеріал студентам, а й від його навичок, пов'язаних із співпрацею з представниками міжнародного академічного простору, від вміння контактувати з іноземними колегами, спроможності запропонувати їм інноваційний продукт або ж, як

альтернатива, вміння завдяки власним талантам зацікавити потенційних грантодавців, знайти нові джерела фінансування для своїх досліджень.

Саме за мобільними, багатомовними викладачами, які мають глибокі й широкі горизонти мислення та здатність достойно сприймати виклики сьогодення і вчасно реагувати на них, пристосовуватися до стрімкого розвитку сучасного світу, – майбутнє наукової діяльності нашого університету.

Таміла Тарасенко

У ЗНУ підбили підсумки роботи Наукового товариства

Традиційно напередодні святкування Дня науки в університеті відбулася звітна конференція Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Під час її проведення молоді дослідники презентували результати своєї річної діяльності, при цьому, звичайно, приділивши особливу увагу найважливішій події в науковому житті вишу, а саме – IX науковій конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗНУ “Молода наука”, яка зібрала понад 1 050 молодих науковців із різних куточків України. Їхні доповіді увійшли до 4-томного видання збірки наукових праць.

Відкрив захід перший проректор Олександр Бондар, який привітав спільноту молодих і талановитих науковців із цією урочистою подією. Олександр Григорович відзначив, що великий потенціал представників молоді наукової когорти, амбітні цілі, які вони ставлять перед собою, уже є запорукою створення непересічного наукового продукту. Він також побажав молоді наснаги та власних наукових звершень.

Олександр Бондар відзначив Почесними грамотами ректора ЗНУ Миколи Фролова тих викладачів, які зробили значний внесок у підготовку молодих учених, – Андрія Андреева, Даміра Бікулова, Сергія Борю, Людмилу Бухаріну, Євгенію Калужну, Світлану Караулову, Наталію Лепську, Наталію Позмогову, Наталію Санакоєву, Тетяну Хейлік, Станіслава Черкасова та інших.

До учасників конференції також звернувся проректор з наукової роботи Геннадій Васильчук, який привітав вишівську молоду наукову еліту та особливо відзначив її вміння генерувати академічний інтелектуальний продукт. Геннадій Миколайович із гордістю наголосив на тому, що представники Запорізького національного університету, зокрема й молоді

вчені своїми розвідками долучаються до більшості суспільних процесів нашої держави: юристи працюють над розробкою доповнень до законів, економісти – над численними програмами галузевого розвитку, екологи створюють проекти, спрямовані на захист навколишнього середовища. Тобто кожен учений намагається, насамперед, принести користь суспільству своєю науковою діяльністю.

На підтвердження цих тез яскравими прикладами успішної діяльності Товариства кожного факультету та Економіко-правничого коледжу стали їхні презентації звітів, присвячені роботі за рік. Вони містили інформацію про численні проведені заходи: конференції, засідання круглих столів, дискусії, засідання клубів, екскурсії тощо. Деякі з них мали й новаторський характер. Скажімо, проректор з наукової роботи відзначив такі заходи, як літературники, казкотерапію, фестиваль філософії, світову кав'ярню тощо.

Кращих у цій діяльності Геннадій Васильчук нагородив Почесними грамотами ректора ЗНУ Миколи Фролова. Так, їх отримали науковці: Валерія Андрієвська, Марина Безрук, Ольга Влезько, Юлія Єфимова, Микита Жуков, Дмитро Калниш, Артем Козачук, Марія Ленюк, Віктор Мартиненко, Марія Місірук, Ганна Островерха, Дар'я Пензева, Михайло Шевченко, Іван Шумейко та інші.

Подяки й відповідні нагороди отримали представники керівного складу Наукового товариства: Олена Попазова, Герміне Болєєва, Валентина Крайнік, Ольга Попова, Катерина Щербак, Віталій Торба, Руслана Діхтяренко, Марина Закарлюка, Наталія Козюра.

Для підбиття підсумків до слова запросили голову Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Кристину Пирогову, яка привітала колег із прийдешнім професійним святом – Днем науки та прозвітувала про результати роботи IX наукової конференції НТСАДМВ “Молода наука”.

Наприкінці заходу проректор з наукової роботи Геннадій Васильчук висловив побажання ученим ініціювати нові форми роботи, зокрема працювати над власними стартапами. Крім того, Геннадій Миколайович анонсував спільноті відкриття в Запорізькому національному університеті Проектного відділу, презентація якого відбудеться найближчим часом.

Марія Канцелярист

Кристина Пирогова, голова НТСАДМВ:

– Наше товариство активно проводить науково-дослідну роботу. За рік організували понад 150 наукових заходів університетського, регіонального та всеукраїнського рівнів, які вже стали традиційними. Щомісяця проходить більш ніж 15 засідань круглих столів. Серед найцікавіших – “Особливості застосування метафоричних асоціативних карт в арт-терапії” та “Роботодавець і робітник: теоретичний і практичний аспекти сучасних реалій” (обидва – на факультеті СПП). Не залишається поза увагою молодих науковців організація конкурсів. Цього року запроваджено проект “Найрозумніший першокурс-

ник”, який відбувся на всіх факультетах. Інтелектуальні змагання й акції теж набувають популярності серед студентів. Зокрема, “Знавці психології”, філологічна акція “Твоя література”, “Актуальні проблеми педагогіки”. На базі університету відбувається щорічний інтелектуальний турнір-гра “Що? Де? Коли?”, організований колективом економічного факультету та представниками НТСАДМВ для учнів запорізьких шкіл. Соціальну активність демонструють учені, влаштовуючи благодійні ярмарки. Серед низки наукових заходів також були: “Тренінг із написання наукових статей” (ФСУ), участь у Дебатному клубі “Talking Heads”, поетичні читання тощо.

НТСАДМВ щомісяця випускає інформаційний бюлетень “Молодий науковець”, має групи в соцмережах, власну сторінку на сайті ЗНУ. Робочі наради координаційної ради товариства із проректором з наукової роботи Геннадієм Васильчуком проводяться щомісяця. На одній із таких зустрічей учасники обговорили провідні положення Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”. У наступному році НТСАДМВ активно працюватиме також над науково-дослідними інноваційними проектами й вивченням європейського досвіду з цього питання, аби розширити міжнародні зв'язки та бути конкурентоспроможним в Україні.

НАУКОВИЙ ЛІТОПИС

Досягнення Запорізького національного університету на науковій ниві

На сьогодні в ЗНУ функціонує потужна наукова інфраструктура: насамперед це – науково-дослідна частина, у складі якої працюють 2 навчально-науково-виробничих центри: “Металспецпроект” та “Екологія” і 10 навчально-науково-дослідних лабораторій (із них 4 – у складі центрів). Активно ведеться співпраця ЗНУ з установами Національної академії наук, зокрема в університеті діє Запорізьке відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Відділення Інституту історії України НАН України; Південно-український історико-дериватологічний центр Інституту української мови НАН України. Функціонує Центр трансферу технологій, бізнес-інкубатор “Бі-Запоріжжя”, розпочав активну діяльність створений у цьому році відділ проектної діяльності, за підтримки якого університетом вже подано дві грантові заявки.

Згідно із затвердженими тематичними планами, у 2016 році науковцями ЗНУ виконуються 7 комплексних науково-дослідних робіт, фінансування яких здійснюється за рахунок видатків загального фонду державного бюджету на суму 681,3 тис грн, серед яких – один комплексний проект із оборонної тематики щодо розробки технології формування властивостей поверхні деталей газотурбінних двигунів, що реалізується спільно із ЗНТУ за рекомендацією Ради національної безпеки і оборони України (науковий керівник – доцент Олександр Смоляков). Також здійснюється виконання 6 господарських договорів за рахунок фізичних та юридичних осіб, у тому числі – на замовлення ПАТ “Мотор Січ” щодо розробки і впровадження у виробництво цементованої сталі для авіаційних редукторів на загальну суму 450,0 тис грн (науковий керівник – професор Валерій Міщенко) та визначення руйнівних навантажень оболонок під дією внутрішнього тиску для КБ “Південне” з обсягом фінансування 100,0 тис грн (науковий керівник – професор Віктор Грищак).

У рамках основного робочого часу викладачів виконується 130 науково-дослідних робіт із пріоритетних напрямів науки і техніки. За результатами наукових досліджень у поточному році представники ЗНУ отримали 11 охоронних документів та подали 16 заявок на видачу патентів, крім того, продовжується дія укладеного у 2015 році ліцензійного договору.

9 провідних вчених нашого вишу (професори Володимир Волков, Василь Гржон, Людмила Омелянич, Олександр Фролов, Віктор Лях, Тетяна Пахомова, Наталія Максишко, Ірина Павленко та доцент Лідія Горощкова) увійшли до складу експертів Наукової ради МОН України.

У ЗНУ наразі видається 13 наукових фахових видань, 4 з яких входять до міжнародних наукометричних баз даних, зокрема йдеться про “Наукові записки історичного факультету Запорізького національного університету”: у поточному році його включили до міжнародної бази “Scopus” (головний редактор – професор Микола Фролов).

В університеті функціонує 7 спеціалізованих вчених рад по захисту дисертацій, із них 3 – на здобуття наукового ступеня доктора наук (голови рад: професор Микола Фролов, професор Олександр Гура, професор Тетяна Коломоєць). Лише за останній рік викладачами, аспірантами та докторантами ЗНУ підготували та захистили 5 докторських і 88 кандидатських дисертацій.

У 2015/2016 навчальному році ЗНУ організував і провів близько 20 науково-практичних конференцій, а також виступив базовим вищим навчальним закладом із проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальностей “Математичні методи в економіці”, “Слов'янські мови та літератури”, регіонального етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування, II туру Всеукраїнської студентської олімпіади за напрямом “Соціальна педагогіка”.

54 студенти ЗНУ стали переможцями міжнародних і всеукраїнських студентських наукових конкурсів та олімпіад. У квітні 2016 року відбулася традиційна IX наукова конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ЗНУ “Молода наука”, яка зібрала понад 1 000 молодих науковців із різних куточків України, доповіді яких увійшли до 4-томного видання збірки наукових праць.

Від імені працівників науково-дослідної частини щиро вітаю вчених Запорізького національного університету з Днем науки і бажаю вам міцного здоров'я, творчого натхнення, життєвої енергії, нових наукових здобутків та їхньої належної оцінки задля блага нашого вишу і рідної України!

Начальник науково-дослідної частини Вікторія Меньяло

Обласна академічна газета “Запорізький університет”
Засновник і видавець –
колектив Запорізького національного університету
Видається – з 1973 року

Провідний редактор: Марія Канцелярист
Творчий колектив: Таміла Тарасенко, Олена Хлестун,
Олександра Усенко, Олена Переверзева, Ксенія Сухаренко
Інтернет-версія – Олени Благодарової
Фотокореспондент – Василь Биченко
Верстання – Яни Мелінчук
Номер підписаний до друку 18.05.2016

Автори надрукованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність фактів і цитат, статистичних даних, які не підлягають відкритій публікації. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора.

Зареєстровано Запорізьким обласним управлінням юстиції: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія 33 №735-010-пр від 7 червня 2006 року. Виходить щотижня українською мовою. Поширюється безкоштовно. Один друкований аркуш. Наклад 1 000 примірників.

Адреса редакції:
69063, м. Запоріжжя,
вул. Залізнична, 24,
9 поверх, кабінет №911-2
Телефон: 289-12-78
e-mail: znu.gazeta@gmail.com
Надруковано
в Редакційно-видавничому відділі
Запорізького національного університету